

O MISTIČNOSTI ZBILJE

Nema puno poetičnosti u svakodnevnim riječima i svakodnevnom govoru. Naša osjetila, otvorena podražajima, primaju u sebe neposredne slike, koje izričemo sasvim običnim rječnikom: "kiša pada" ili "trava je zelena". Izgleda mi, da zbilju tkajemo od ovakvih riječi i kroz njih se svijet čini jednostavan, bez tajni.

Takvo gledanje na zbilju često nam je svakodnevnica, možda zato jer se u svijetu takvih dimenzija osjećamo sigurni i bez straha da će nam neka nepoznata sila poremetiti ustaljenu svakodnevnicu. Promjene ponekad znaju biti vrlo bolne.

Naučili smo se sigurnosti. Ona se nametnula kao vrhovna norma svekolikog življenja. U prilog tome govori i ona vježba, koju smo kao osnovci često prakticirali: *Ništa nas ne smije iznenaditi*.

Nekad nas ponešto ipak iznenadi. To može biti široki spektar izvanrednih situacija; nečija smrt ili rođenje, ili kad podivlja priroda. Tada se iskrivi i sam život, jer više ne teče uobičajeno, jer je nečim uznemiren... Netko tada osjeti strah, a netko drugi, pak, mistično iskustvo.

Svi se mi gibamo između ove dvije zbilje, između straha i mističnog iskustva; netko češće, netko rjeđe. Različito se, zahvaćeni njima, i ponašamo. Jedni, kad dožive unutar svoga života stvari koje nisu dio svakodnevnice, bivaju njima fascinirani, istražuju ih, puštaju ih da govore, dok drugi hitro žure "natrag", u ustaljenost na koju su navikli. Da pojasnim: Mi živimo život koji zna biti jednoličan i monoton, ali nas ponekad iznenadi neuobičajenostima. Naš stav prema takvim situacijama govori ponajviše o nama samima - koji dopuštaju da budu zadivljeni, bili bi više pjesnici, a ostali samo obični smrtnici - ali i one same govore o sebi. Tako bismo cijeli taj kontekst našeg života, te običnosti i neobičnosti koje pletu naš dan mogli nazvati mističnost zbilje, bez obzira da li nas ista plaši ili zadivljuje.

Kako kazati nešto o njoj ili je prepoznati u moru života? Kako je dokazati vječito spremnom racionalističkom umu ili je, jednostavno, pokazati prstom, kao omeđenu i vidljivu stvarnost? Nikako, mislim. Najviše što možemo jest barem naznačiti neke obrise, pokazati je maglovitu, ostaviti da se sama otkrije u životu pojedinca.

Mističnost zbilje drugačije je, neopipljive prirode. Otkriva se munjevito i opet se brzo povuče u tamu. Ona kao da je slika svih naših nutarnjih snaga i mogućnosti: ona je slabost i jakost, tuga i veselje, moć divljenja i simpatije, moć ljubavi, zamišljanja, moć koja može prebaciti naš duh u neko drugo vrijeme i prostor.

Mi nismo samo djeca ovoga svijeta; naši korijeni sežu puno dublje i dalje. I to usprkos novovjekovnim empiričkim naprezanjima!

Ukazati na te korijene, uvjeriti najprije samog sebe u njihovu stvarnost, nije lak zadatak. Vidjeti u dobro poznatom čovjeku, punom mana i slabosti, brata Kristova, vidjeti u malenom djetetu budućeg strogog i snažnog oca, ili u vlastitoj majci staricu jest snaga koja je sposobna izaći iz nas, ponovno nam se vratiti i tako nas učiniti bogatijima za novu dimenziju zbilje.

Vidjeti, ili bolje, naslutiti da ništa nije onakvo kakvim se samo u zbilji pokazuje, naprotiv, da je sve u životnom gibanju, u promjeni, dokaz je opstojnosti druge, božanske prirode, koja stanuje u nama: ona mijenja, i daje nam do znanja da valja računati i s onim što se ne da vidjeti očima, niti opipati rukama.

Svijet nam je darovan u svojoj jednostavnosti. Tumačimo ga riječima kuća, stablo, rijeka, čovjek... Jednostavnim riječima, koje ne zbunjuju, koje lako primimo, koje se hitro s nama sužive. Ali svijet ima i svoju drugu dimenziju, koju iz sebe iznjedri čovjek. Jednostavni svijet, shvaćen jednostavnim riječima, njegova druga, božanska priroda u sebi obogati i promijeni: od ravnice nastane polje, od hrpe kamena kuća. Sam čovjek biva zahvaćen tom promjenom.

Mističnost zbilje je moć koja se buni protiv naviknutosti da vidimo stvari samo onakvima kakve se pokazuju našim tjelesnim osjetilima. Ona rađa otvorenosću, koja prihvaća darovanost novog i u novom otkriva darovanost dobrog. Ona je hvala Božjem stvaranju: svijet je lijep, i pun dubokog smisla, a Bog je velik, jer ga je takvog stvorio.

Čini mi se da je Siromašak iz Asiza u sebi utjelovio radost za darovano i otvorenost za buduće. Prvenstveno zato, jer mu je život bio klica, čiji se plod osjeća i danas, i jer je živio opijen mističnošću svijeta, kojoj iskazuje ljubav u svojoj "Pohvali stvorova".

fra Darko Poljak